

การปลูกเปรียบเทียบพันธุ์อ้อยใหม่ชุดอุ้งทองกับพันธุ์อ้อยที่ส่งเสริมปลูก ในพื้นที่ อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี

Comparative study of new U-thong sugarcane varieties and locally cultivated varieties in Kumphawapi district, Udon Thani province

วุฒิปันธุ์ ทองเวียง^{1*}, ธนพล บุพผสอน¹, ดรุณี โสมรักษ์¹, ปิยะวัชร ผาสุก¹, สุชาติ ฉลุทอง¹,
วสันต์ เสนไสย์¹, พุทธิพงษ์ โลกคาน¹, สุพจน์ รูปสม², โอซามุ ยาทาเบะ² และ คาโอริ นิอิมิ²

Vuthipun Thongviang^{1*}, Thanapol Bupphasorn¹, Darunee Somrak¹, Piyawat Phasook¹,
Suchat Chaluthong¹, Wasan Sensai¹, Puttipong Kokkan¹, Supod Roobsom²,
Ozamu Yatabe² and Kaoru Niimi²

บทคัดย่อ: ทำการปลูกทดสอบพันธุ์อ้อยและทำการเก็บข้อมูลลักษณะทางการเกษตรต่างๆ รวมถึงข้อมูลผลผลิตและคุณภาพความหวาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มทางเลือกของพันธุ์ส่งเสริมสำหรับชาวไร่ที่ส่วนใหญ่แล้วปลูกอ้อยในสภาพพื้นที่ดินทรายในเขตอาศัยน้ำฝนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำเอาสายพันธุ์อ้อยชุดอุ้งทอง ได้แก่ อุ้งทอง 9, อุ้งทอง 10, อุ้งทอง 11, อุ้งทอง 12 และ อุ้งทอง 13 มาปลูกร่วมกับพันธุ์เปรียบเทียบ คือ K88-92, ขอนแก่น 3, K99-72 และ K99-72 รวม 9 พันธุ์ ในเขตพื้นที่ ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ในปี 2554-55 ใช้การวางแผนการทดลอง RCBD จำนวน 3 ซ้ำ ผลการทดลองพบว่าเปอร์เซ็นต์การงอกของอ้อยแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดยที่ K88-92, K99-72 และอุ้งทอง 11 มีเปอร์เซ็นต์การงอกมากที่สุดที่ 78.04, 77.64 และ 76.08% ตามลำดับ ในส่วนของผลผลิตพบว่าอ้อยพันธุ์ K88-92, ขอนแก่น 3, อุ้งทอง 9, และ อุ้งทอง 12 ให้ผลผลิตสูงที่สุดคือ 24.2, 22.7, 22.1 และ 21.3 ตันต่อไร่ ตามลำดับ ทางด้านคุณภาพความหวานของอ้อยพบว่าพันธุ์ K88-92, ขอนแก่น 3, K99-72, K99-72, และอุ้งทอง 13 มีปริมาณเส้นใย (Fiber) ค่อนข้างสูง (ในช่วง 10.72-11.12%) แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 5 พันธุ์นี้ก็มีความหวาน (CCS) สูงเช่นเดียวกัน (ในช่วง 10.46-10.85 CCS) และหลังจากเก็บเกี่ยวประมาณ 3 เดือน พบว่าอุ้งทอง 12 มีเปอร์เซ็นต์การไว้ตอค่อนข้างดี เทียบเท่ากับพันธุ์ K99-72, K99-72 (ในช่วง 37.04-42.13%) นอกจากนี้พบว่าอุ้งทอง 12 มีการออกดอกค่อนข้างน้อย เช่นเดียวกับขอนแก่น 3 เมื่อเทียบกับ K88-92 ที่ออกดอกน้อยมาก อย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีการทดสอบพันธุ์อ้อยชุดอุ้งทอง เหล่านี้เพิ่มเติมทั้งโดยการปลูกมากกว่าหนึ่งปีและการปลูกในหลายพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีในการคัดเลือกพันธุ์อ้อยที่สามารถปรับตัวได้ดีกับสภาพแวดล้อมของภาคนี้

คำสำคัญ: การทดสอบผลผลิต, พันธุ์อ้อยชุดอุ้งทอง, ดินทราย, เขตอาศัยน้ำฝน, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ABSTRACT: The study was performed to trial yields and collect information on some agronomic performances of U-thong sugarcane varieties and local varieties in rain-fed sandy soil in Udon Thani province in northeastern Thailand during 2011-12. Treatments comprised of 9 varieties including U-thong 9, U-thong 10, U-thong 11, U-thong 12, U-thong 13, K88-92, Khon Kaen 3, K99-72, and K99-72. The experiment was laid out in RCBD with

¹ บริษัท อีสานเอนเทอร์ไพรส์ จำกัด

The Isan Enterprises Co., Ltd.

² บริษัท น้ำตาลกุมภวาปี จำกัด ต.กุมภวาปี อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี 41110

The Kumphawapi Sugar Co., Ltd. at Kumphawapi sub-district, Kumphawapi district, Udonthani, 41110

* Corresponding author: vthongviang@hotmail.com

3 replications. Agronomical characteristics, cane yield, and juice quality of these varieties were investigated 6 and 12 months after planting. The results showed that K88-92, K99-06, and U-thong 11 had the highest percentages of germination a month after planting at 78.04, 77.64, and 76.08%, respectively. K88-92, Khon Kaen 3, U-thong 9, and U-thong 12 could produce the highest cane yields at 24.2, 22.7, 22.1, and 21.3 ton per rai, respectively. Furthermore, K88-92, Khon Kaen 3, K99-72, K99-06, and U-thong 13 had high fiber content in the range of 10.72-11.12% as well as high CCS in the range of 10.46-10.85 CCS. At 3 months after planting, K99-72, K99-06, and U-thong 12 had high ratoon percentage in the range of 37.04-42.13%. Moreover, Khon Kaen 3 and U-thong 12 had quite low flowering compared to that of K88-92 which was very low. However, the comparative study of these new varieties of sugarcane should be done for several years and on many sites in order to produce acceptable information.

Keywords: yield trial, U-thong sugarcane varieties, sandy soil, rain-fed area, northeastern Thailand

บทนำ

การปลูกอ้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยส่วนใหญ่แล้วจะปลูกในพื้นที่ที่เป็นดินทรายที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำและอยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนที่มีการกระจายของฝนที่ไม่ค่อยสม่ำเสมอ ซึ่งมักจะมีฝนทิ้งช่วงในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน (Limpinuntana, 2001) อีกทั้งในบางปีอ้อยจะประสบปัญหาภัยแล้งและการแพร่ระบาดของโรคแมลงศัตรูอ้อยอย่างมาก ทำให้ชาวไร่มักจะได้ผลผลิตอ้อยค่อนข้างต่ำและไวต่อโรคไหม้ (ประสิทธิ์, 2555) เพราะเหตุนี้ชาวไร่จึงมีความต้องการพันธุ์อ้อยที่ให้ผลผลิตสูงและมีลักษณะทางการเกษตรที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการมีเปอร์เซ็นต์การออกสูงและมีการแตกกอมาก ทนแล้งและต้านทานโรคแมลงได้ดี ซึ่งทำให้ชาวไร่มีโอกาสไวต่ออ้อยได้มากขึ้น ส่วนลักษณะอื่น ๆ ที่ชาวไร่ต้องการ คือ การมีทรงต้นตั้งตรงและหักล้มน้อย รวมถึงการที่อ้อยมีกาบใบร่วงง่ายและออกดอกน้อย ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเก็บเกี่ยวและส่งผลกระทบต่อคุณภาพความหวานและราคาของอ้อย (ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย, 2555)

ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนนี้มีการปลูกพันธุ์ K88-92 ค่อนข้างมากในช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา (ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย, 2555) ส่วนพันธุ์ขอนแก่น 3 (ศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น, 2555) และสายพันธุ์ K99-06 (ประสิทธิ์และจิรวัดมน, 2552) เริ่มมีการยอมรับจากชาวไร่ในเขตนี้และมีการปลูกมากขึ้นในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากพันธุ์อ้อยเหล่านี้มีการปรับตัวได้ดี ให้ผลผลิต

สูง และไวต่อได้ในพื้นที่ที่เป็นดินทรายและมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำภายใต้สภาพการปลูกอ้อยข้ามแล้งและอาศัยเพียงน้ำฝน ขณะที่ในบางพื้นที่ที่เป็นดินนาหรือที่ลุ่มในภาคนี้ซึ่งกำลังมีการส่งเสริมการปลูกมากขึ้นเนื่องจากเริ่มมีพื้นที่การผลิอ้อยที่จำกัด ได้มีการแนะนำพันธุ์ K99-72 ที่มีลักษณะที่ดีและให้ผลผลิตค่อนข้างสูงในเขตภาคกลางตอนบนและมีการให้น้ำชลประทานเป็นส่วนใหญ่ซึ่งน่าจะนำมาปลูกได้ดีในพื้นที่นาลุ่มในสภาพดินอ้อมด้วยน้ำ (ประสิทธิ์, 2555; ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย, 2555) ด้วยเหตุที่สภาพพื้นที่ในภาคนี้ครอบคลุมไปด้วยดินทรายที่มีความเสื่อมโทรมของดินสูงและอยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีความแปรปรวนค่อนข้างมาก ซึ่งเมื่อผลต่อการเสื่อมของพันธุ์อ้อยปลูกและทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงในภาพรวม (ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย, 2555) จึงทำให้มีความต้องการพันธุ์อ้อยที่หลากหลายมากขึ้นที่มีความเหมาะสมกับสภาพดังกล่าวมาใช้หมุนเวียนปลูกเพื่อช่วยลดความเสี่ยงจากการสูญเสียผลผลิตอ้อยและช่วยลดต้นทุนในการปลูกอ้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวไร่ในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานีและจังหวัดใกล้เคียงที่อยู่ในความดูแลของบริษัท น้ำตาลกุ่มกว๊านปี จำกัด และบริษัท น้ำตาลเกษตรผล จำกัด ซึ่งกำลังได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากเช่นเดียวกับชาวไร่ในเขตพื้นที่อื่นๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ดังนั้นทางแผนกไรต์ทดลอง (บริษัท อีสานเอนเทอร์ไพรส์ จำกัด) จึงได้นำพันธุ์อ้อยจากที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์จากกรมวิชาการเกษตรโดยคณะวิจัยจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี ในอ้อยชุดอ้อยของ

ใหม่ที่กำลังได้รับการแนะนำและส่งเสริมในปัจจุบัน มาปลูกทดสอบและคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ส่งเสริมย่อยของทั้งสองบริษัทฯ โดยใช้พื้นที่ของ บริษัท อีสานเอนเทอร์ไพรส์ จำกัด เพื่อใช้ปลูกทดสอบก่อนขยายพันธุ์ส่งเสริมแก่ชาวไร่ต่อไป

วิธีการศึกษา

ทำการศึกษาในพื้นที่ไร่ของบริษัท อีสานเอนเทอร์ไพรส์ จำกัด ที่ ต.ห้วยแก้ง อ.กุมภวาปี จ.อุดรธานี ตั้งแต่เดือนตุลาคม ปี 2554 ถึงเดือนธันวาคม ปี 2555 ซึ่งแปลงที่ทำการทดลองมีดินที่มีลักษณะเป็นดินทรายร่วน (loamy-sand soil) และมีความอุดมสมบูรณ์ของดินค่อนข้างต่ำโดยเฉพาะในพื้นที่ดอน และพื้นที่นี้อยู่ในเขตอาศัยน้ำฝนโดยที่มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในปี 2554 และ 2555 ประมาณ 1,132.18 มิลลิเมตร และมีฝนทิ้งช่วงเพียงแค่วันเดือนธันวาคมของทั้งสองปี ซึ่งในช่วงของการทดลองมีปริมาณฝนตกรวม 964.95 มิลลิเมตรหรือเฉลี่ย 64.33 มิลลิเมตรต่อเดือน (ข้อมูลที่ได้มานี้จากการเก็บข้อมูลที่สถานีตรวจวัดสภาพอากาศของบริษัท ที่ตั้งอยู่ห่างจากแปลงทดลองประมาณ 9 กิโลเมตร) ในการทดลองนี้ได้ใช้พันธุ์ย่อยต่างๆ ได้แก่ อู่ทอง 9 (U-thong 9), อู่ทอง 10 (U-thong 10), อู่ทอง 11 (U-thong 11), อู่ทอง 12 (U-thong 12) และ อู่ทอง 13 (U-thong 13) มาปลูกร่วมกับพันธุ์เปรียบเทียบคือ K88-92, ขอนแก่น 3 (Khon Kaen 3), KKU99-06, และ K99-72 รวมทั้งหมด 9 พันธุ์ และใช้การวางแผนการทดลองแบบสุ่มสมบูรณ์ (Randomized Complete Block Design; RCBD) จำนวน 3 ซ้ำ (สนั่น, 2535)

นำท่อนพันธุ์ย่อยทดลองที่มีอย่างน้อย 3 ตาต่อท่อน มาปลูกโดยวางท่อนพันธุ์แบบคู่ที่ระยะห่าง 50 เซนติเมตร ในร่องที่มีความยาว 8 เมตรและมีระยะห่างระหว่างร่อง 1.50 เมตร ซึ่งปลูกพันธุ์ละ 3 ร่องต่อแปลงย่อยและมีแถวขอบ (border row) ข้างละร่องโดยใช้

พันธุ์อื่น (K2000-89 และ K2001-20) จากนั้นทำการกลบดินและฉีดพ่นสารเคมีควบคุมวัชพืชหลังปลูกทำการใส่ปุ๋ยเคมี (สูตร 21-4-21) ในอัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ ที่ระยะ 1 เดือนหลังปลูกพร้อมกับการกลบปุ๋ยและกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคน และใส่ปุ๋ยเคมี (สูตร 21-4-21) ในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ พร้อมกับการจัดการเช่นเดิมอีกครั้งที่ระยะ 5 เดือนหลังปลูก ส่วนการกำจัดโรคและแมลงศัตรูขึ้นอยู่กับความจำเป็นตลอดระยะเวลาการศึกษา ทำการเก็บข้อมูลต่างๆในแต่ละซ้ำได้แก่ 1) เปอร์เซ็นต์การงอก ที่ระยะประมาณ 1 เดือนหลังปลูก 2) ความสูง, จำนวนปล้อง, ขนาดลำหรือเส้นผ่านศูนย์กลางลำ (จากการสุ่มวัด 1 ต้นที่เป็นตัวแทนจาก 10 กอใน 3 แถวกลางแล้วหาค่าเฉลี่ย) ที่ระยะ 6 และ 12 เดือนหลังปลูก 3) จำนวนกอ จำนวนลำ และคำนวณผลผลิต ที่ระยะ 12 เดือนหลังปลูก (จากการชั่งน้ำหนักย่อยทุกลำที่ตัดจาก 3 แถวกลาง) และ 4) ทำการสุ่มจำนวน 6 ลำ เพื่อนำไปวัดค่าความหวาน (C.C.S.) และปริมาณเส้นใย (Fiber) ที่ระยะ 12 เดือนหลังปลูก

วิเคราะห์ความแปรปรวนของลักษณะที่ศึกษาโดยใช้โปรแกรม STATISTIX 8 ตามแผนการทดลอง RCBD และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยแบบ Least Significant Difference (LSD)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ทางเคมีของดินในแปลงทดลองในพื้นที่ดอน (ซึ่งตามลักษณะทางกายภาพนั้นจัดจำแนกอยู่ในชุดดินโคราช) พบว่ามีความเป็นกรดเล็กน้อยและมีปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินมากกว่า 1% ขณะที่ปริมาณฟอสฟอรัสสูง แต่มีปริมาณโพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียมค่อนข้างต่ำ ในสภาพดินที่มีค่าการนำไฟฟ้าและความสามารถในการแลกเปลี่ยนประจุบวกต่ำ (Table 1)

Table 1 Some chemical properties of the experimental soils before sugarcane planting

Soil depths	pH 1:5 H ₂ O (unit)	EC 1:5 H ₂ O dS/m	CEC c mol/kg	OM (%)	Avail. P mg/kg	Exch. K mg/kg	Exch. Ca mg/kg	Exch. Mg mg/kg
0-15 cm	6.54	0.201	3.692	1.138	158	65	430	43
15-30 cm	6.71	0.214	4.065	1.147	236	78	516	52

เปอร์เซ็นต์การงอกของอ้อยแต่ละพันธุ์มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดยที่ K88-92, KKU99-06 และอู่ทอง 11 มีเปอร์เซ็นต์การงอกมากที่สุดที่ 78.04, 77.64 และ 76.08% ตามลำดับ ในขณะที่อู่ทอง 9, K99-72, ขอนแก่น 3, อู่ทอง 13, อู่ทอง 12 มีเปอร์เซ็นต์การงอกรองลงมาที่ 72.29, 71.24, 68.37, 67.97, และ 66.93 % ตามลำดับ ส่วนอู่ทอง 10 มีเปอร์เซ็นต์การงอกน้อยที่สุดที่ 64.90 % (Table 2) ในการเจริญเติบโตที่ระยะ 6 เดือนหลังปลูก พบว่า จำนวนลำต้อกอ จำนวนปล้องและขนาดลำของอ้อยแต่ละพันธุ์ไม่มี

ความแตกต่างทางสถิติ โดยอ้อยแต่ละพันธุ์มีจำนวนปล้องอยู่ในช่วง 18-21 ปล้องและมีขนาดลำอยู่ในช่วง 2.5-2.8 เซนติเมตร ยกเว้นความสูงของอ้อยที่มีความแตกต่างทางสถิติ โดยที่ K88-92, อู่ทอง 12 และอู่ทอง 13 มีความสูงมากอยู่ในช่วง 190-202 เซนติเมตร ในขณะที่ขอนแก่น 3, K99-72, KKU99-06, อู่ทอง 9 และอู่ทอง 10 มีความสูงปานกลางอยู่ในช่วง 178-188 เซนติเมตร ส่วนอู่ทอง 11 มีความสูงน้อยที่ 164 เซนติเมตร (Table 2)

Table 2 Germination (1 MAP^{1/}) and some physiological characteristics of the cane at 6 MAP^{1/}

Varieties	Germination (%)	No. of stalk/ stool	Height (cm)	Inter-node no.	Stalk diameter (cm)
K88-92	78.04 a ^{3/}	4	200 a	21	2.7
Khon Kaen 3	68.37 bc	4	188 b	20	2.7
K99-72	71.24 b	4	179 bc	20	2.8
KKU99-06	77.64 a	5	186 b	21	2.8
U-thong 9	72.29 b	4	183 b	21	2.8
U-thong 10	64.90 c	5	178 bc	19	2.5
U-thong 11	76.08 a	4	169 c	18	2.5
U-thong 12	66.93 bc	4	191 ab	20	2.6
U-thong 13	67.97 bc	4	190 ab	20	2.6
F-test	* ^{2/}	ns ^{2/}	*	ns	ns
CV. (%)	29.36	16.90	10.02	16.16	16.89

^{1/} MAP: month after planting^{2/} ns and * are non-significantly and significantly different at p<0.05, respectively^{3/} Means followed by the same letter are not significantly different at 95% level

ในการเจริญเติบโตที่ระยะเก็บเกี่ยว (12 เดือนหลังปลูก) พบว่า จำนวนลำตอกอ จำนวนปล้อง และขนาดลำของอ้อยแต่ละพันธุ์ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ โดยที่มีค่าอยู่ในช่วง 6-8 ลำตอกอ, 26-29 ปล้อง และ 2.7-3.1 เซนติเมตร ตามลำดับ (Table 3) ในขณะที่พันธุ์อ้อยมีความสูง น้ำหนักลำ และจำนวนลำที่เก็บเกี่ยวแตกต่างกันทางสถิติ โดยที่ K88-92, อู่ทอง 12, ขอนแก่น 3, อู่ทอง 13, อู่ทอง 9 และ KCU99-06

มีความสูงมากที่สุดคือ 285, 277, 272, 265, 264, และ 263 เซนติเมตร ตามลำดับ (Table 3) พันธุ์ที่มีน้ำหนักลำที่มากที่สุดพบใน K88-92, ขอนแก่น 3, อู่ทอง 9, อู่ทอง 12 และ KCU99-06 คือ 1.58, 1.52, 1.48, 1.48 และ 1.43 กิโลกรัมต่อลำ ตามลำดับ (Table 3) จำนวนลำอ้อยที่เก็บเกี่ยวพบมากที่สุดใน K88-92, ขอนแก่น 3, อู่ทอง 9 และอู่ทอง 12 คือ 8578, 8307, 8155 และ 7540 ลำต่อไร่ ตามลำดับ (Table 3)

Table 3 Some agronomical characteristics of the sugarcane at harvesting period (12 MAP^{1/})

Varieties	No. of stalk/stool	Height (cm)	Inter-node no.	Stalk diameter (cm)	Stalk wt. (kg/ stalk)	No. of millable cane/rai
K88-92	6	285 a ^{3/}	28	3.1	1.58 a	8578 a
Khon Kaen 3	6	272 a	27	3.0	1.52 a	8307 a
K99-72	7	257 b	28	3.0	1.35 b	6429 b
KCU99-06	8	263 ab	29	2.9	1.43 ab	6763 b
U-thong 9	8	264 ab	26	3.1	1.48 a	8155 a
U-thong 10	6	254 b	29	3.0	1.34 b	5662 bc
U-thong 11	7	218 c	26	2.7	1.17 c	4266 c
U-thong 12	6	277 a	29	3.0	1.48 a	7540 ab
U-thong 13	7	265 ab	26	2.8	1.25 c	5215 bc
F-test	ns ^{2/}	* ^{2/}	ns	ns	*	*
CV. (%)	23.33	19.36	14.28	15.13	21.13	28.32

^{1/} MAP: month after planting

^{2/} ns and * are non-significantly and significantly different at p<0.05, respectively

^{3/} Means followed by the same letter are not significantly different at 95% level

จากการทดลองพบว่าอ้อยพันธุ์ K88-92, ขอนแก่น 3, อู่ทอง 9, และ อู่ทอง 12 ให้ผลผลิตสูงที่สุด คือ 24.2, 22.7, 22.1 และ 21.3 ตันต่อไร่ ตามลำดับ (Table 4) ในด้านคุณภาพความหวานของผลผลิตอ้อยพบว่า ปริมาณเส้นใย (Fiber) ใน K88-92, ขอนแก่น 3,

K99-72, KCU99-06, และอู่ทอง 13 มีค่าอยู่ในช่วง 10.72-11.12 % แต่อย่างไรก็ตามทั้ง 5 พันธุ์นี้มีค่าความหวาน (CCS) ค่อนข้างสูงอยู่ในช่วง 10.46-10.85 CCS (Table 4)

Table 4 Cane yield, juice quality, and some agronomic characteristics of the cane at 12 MAP^{1/} and ratoon cane at 15 MAP^{1/}

Varieties	Cane yield (ton/rai)	Fiber (%)	CCS (%)	Flowering ^{4/}	Lodging ^{4/}	Ratoon (%)
K88-92	24.2 a ^{3/}	10.87 ab	10.60 ab	Very small	Low	32.87 bc
Khon Kaen 3	22.7 ab	11.06 a	10.79 a	Small	Low	32.78 bc
K99-72	17.2 b	10.72 ab	10.46 ab	Medium	Low	37.04 ab
KKU99-06	19.6 b	10.82 ab	10.55 ab	Medium	Low	42.13 a
U-thong 9	22.1 ab	9.92 bc	9.60 bc	Medium	Low	35.18 b
U-thong 10	12.7 bc	10.15 b	9.91 b	Medium	Low	31.48 bc
U-thong 11	10.2 c	9.55 c	9.32 c	Medium	Low	28.24 c
U-thong 12	21.3 ab	9.93 bc	9.70 bc	Small	Low	37.04 ab
U-thong 13	11.5 c	11.12 a	10.85 a	Medium	Low	27.32 c
F-test (≤ 0.05)	* ^{2/}	*	*			*
CV. (%)	22.85	14.05	10.99			24.21

^{1/} MAP: month after planting ^{2/} ns and * are non-significantly and significantly different at $p < 0.05$, respectively

^{2/} ns and * are non-significantly and significantly different at $p < 0.05$, respectively

^{3/} Means followed by the same letter are not significantly different at 95% level

^{4/} Measured by observation before harvesting the cane yield

อ้อยที่ปลูกเปรียบเทียบเกือบทั้งหมดมีการออกดอกปานกลาง ยกเว้นขอนแก่น 3 และอู่ทอง 12 ที่ออกดอกค่อนข้างน้อย และ K88-92 ที่ออกดอกน้อยมาก ในขณะที่ทุกพันธุ์มีการหักล้มน้อยแต่จากการสังเกตพบว่าพันธุ์อ้อยที่ให้ผลผลิตสูงที่มีความสูงมากๆ จะมีลักษณะลำอ้อยที่โค้งเล็กน้อยแต่ไม่ล้มชิดดิน หลังจากเก็บเกี่ยวประมาณ 3 เดือน พบว่า อ้อยตอของพันธุ์ K99-72, KKU99-06, และอู่ทอง 12 มีเปอร์เซ็นต์การไว้ตอค่อนข้างดีในช่วง 37.04-42.13 % เมื่อเทียบกับ K88-92, ขอนแก่น 3, อู่ทอง 9, อู่ทอง 10, อู่ทอง 11 และอู่ทอง 13 ที่มีเปอร์เซ็นต์การไว้ตออยู่ในช่วง 27.32-35.18% (Table 4)

สรุปและวิจารณ์

ปัจจัยทางดินในแปลงทดลองน่าจะมอิทธิพลต่ออ้อยที่นำมาปลูกทดสอบพันธุ์ค่อนข้างน้อย กล่าวคือลักษณะทางสรีระวิทยาและลักษณะทางการเกษตร

ของอ้อยเหล่านี้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกันนี้ไม่ถูกจำกัดโดยความเป็นกรดของดินและปริมาณธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ในดินโดยเฉพาะธาตุฟอสฟอรัส แต่เนื่องจากดินทรายในภาคนี้ที่มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนประจุบวกต่ำ (CEC) ทำให้มีการสูญเสียธาตุอาหารที่มีประจุบวกโดยการชะล้างพังทลาย (leaching) ค่อนข้างสูงในช่วงฝนตกชุก (Somphou et al., 2004) ซึ่งจะเห็นว่าในดินที่ทดลองมีปริมาณธาตุโพแทสเซียม แคลเซียม และแมกนีเซียมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ อย่างไรก็ตามได้มีการหว่านถั่วมะแฮะและ/หรือใส่กากตะกอนอ้อยเพื่อบำรุงดินสลับกันทุกปีร่วมกับการใส่ปุ๋ยเคมี ทำให้ดินในแปลงที่ใช้ปลูกเปรียบเทียบพันธุ์มีความอุดมสมบูรณ์ปานกลางเมื่อเทียบกับความอุดมสมบูรณ์ต่ำในแปลงของชาวไร่ทั่วไปในเขตนี้ซึ่งเป็นดินทรายที่มีปริมาณอินทรีย์วัตถุน้อยกว่า เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่มีการปลูกพืชแบบเชิงเดี่ยวโดยขาดการใส่วัสดุปรับปรุงบำรุงดินมาเป็นเวลานาน (ธนิต และคณะ, 2538) นอกจากนี้อ้อยที่ปลูกทดสอบ

พันธุ์เหล่านี้เจริญเติบโตในสภาพที่มีการกระจายของฝนในช่วงที่ทำการทดลองค่อนข้างดี โดยที่มีฝนตกในเดือนมกราคมถึงเมษายน ปี 2555 ทำให้อ้อยฯได้รับผลกระทบจากสภาพแล้งไม่มากนัก

สำหรับอ้อยพันธุ์ K88-92 และขอนแก่น 3 ได้มีการนำมาปลูกทดสอบและส่งเสริมแก่ชาวไร่ก่อนหน้าแล้ว (ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย, 2555; ศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น, 2555) จากที่ได้ปรับตัวในแปลงขยายพันธุ์ของบริษัทฯและในพื้นที่มากกว่า 3 ปี ทำให้ทั้งสองพันธุ์ที่ปลูกในการทดลองนี้ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูง มีเปอร์เซ็นต์การงอกดี มีลำต้นสูง มีขนาดลำค่อนข้างใหญ่และมีน้ำหนักลำมาก ส่วนพันธุ์ K99-06 และ K99-72 ได้นำมาปลูกทดสอบและส่งเสริมภายหลังในปีถัดๆมา ซึ่งจากการทดลองจะเห็นว่าสองพันธุ์นี้ให้ผลผลิตเฉลี่ยปานกลาง แม้ว่า K99-06 และ K99-72 จะมีการเจริญเติบโตที่ต่ำกว่า K88-92 และขอนแก่น 3 แต่ก็ได้รับความสนใจจากชาวไร่และมีการปลูกมากพอสมควรในเขตนี้เพราะผ่านการทดสอบพันธุ์ในหลายสภาพพื้นที่ (ประสิทธิ์ และจิรวัดน์, 2552) และจากผลการทดลองมีแนวโน้มว่า K99-06 จะมีการปรับตัวได้ดีในแง่ของผลผลิตที่สูงและการไว้ตอที่ดีในเขตพื้นที่นี้

แม้ว่าอ้อยสายพันธุ์อ้อยชูดนี้ เพิ่งได้ปลูกทดสอบเป็นปีแรกซึ่งอาจจะมีการปรับตัวน้อยกว่าพันธุ์เปรียบเทียบกับที่มีการปลูกมาก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม อ้อยอู่ทองบางเบอร์มีลักษณะที่ดีและให้ผลผลิตเทียบเท่ากับและ/หรือมากกว่าพันธุ์เปรียบเทียบ สำหรับพันธุ์อ้อยชูดอู่ทองที่นำมาทดสอบในการศึกษานี้พบว่าอู่ทอง 9 และอู่ทอง 12 ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงใกล้เคียงกับ K88-92 และขอนแก่น 3 (แต่มากกว่า K99-06 และ K99-72) เนื่องจากทั้งสองสายพันธุ์นี้มีขนาดลำใหญ่ มีน้ำหนักลำและการแตกกอมาก ในขณะที่อู่ทอง 10, อู่ทอง 11 และอู่ทอง 13 ให้ผลผลิตต่ำกว่าพันธุ์อื่นๆ ซึ่งอ้อยอู่ทองทั้งสามเบอร์นี้มีการเจริญเติบโตน้อยกว่าจะเนื่องมาจากท่อนพันธุ์ที่นำมาปลูกมีขนาดเล็กและมีความสมบูรณ์ของตาน้อยกว่า แม้ว่าอู่ทอง 13 ค่อนข้างมีความสูงมากกว่า แต่มีขนาดและน้ำหนักลำน้อยกว่าอู่ทอง 10

ในขณะที่อู่ทอง 11 ที่มีเปอร์เซ็นต์การงอกดี แต่มีการเจริญเติบโตน้อยกว่าทั้งอู่ทอง 13 และอู่ทอง 10 ส่วนค่าความหวานของอ้อยชูดอู่ทองมีค่าค่อนข้างต่ำเช่นเดียวกับพันธุ์เปรียบเทียบในปีนี้ (ยกเว้นอู่ทอง 13 ที่มีค่าคุณภาพความหวานใกล้เคียงกับพันธุ์เปรียบเทียบทั้ง 4 พันธุ์) สาเหตุหนึ่งน่าจะมาจากอุณหภูมิในช่วงฤดูหนาว (ในช่วงเก็บเกี่ยวในเดือนธันวาคม) ที่ค่อนข้างสูงกว่าในช่วงเวลาเดียวกันใน 2-3 ปีที่ผ่านมา

ในการทำงานเดียวกันกับข้อมูลอ้อยชูดอู่ทองเหล่านี้ที่ทำการปลูกทดสอบพันธุ์โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรีทั้งในสภาพพื้นที่อาศัยน้ำฝนและที่มีการให้น้ำเสริมหรือชลประทาน (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี, 2555) ซึ่งพบว่าอู่ทอง 9 และอู่ทอง 12 ให้ผลผลิตสูง (ที่ 17.5 และ 16.9 ตันต่อไร่ ตามลำดับ) เมื่อเทียบกับพันธุ์ที่ใช้เปรียบเทียบ (K84-200 และอู่ทอง 3) โดยที่อู่ทอง 9 ให้ผลผลิตได้ดีในดินร่วนถึงร่วนปนทรายและไม่พบการออกดอกในอู่ทอง 12 เช่นเดียวกันกับอู่ทอง 10, อู่ทอง 11, และอู่ทอง 13 ที่ให้ผลผลิตน้ำหนักและผลผลิตน้ำตาลสูง โดยเฉพาะในเขตชลประทานและเขตที่มีน้ำเสริม โดยที่อู่ทองทั้ง 5 เบอร์มีการแตกกอปานกลาง (5-6 ลำต่อกอ) และไว้ตอได้ดี นอกจากนี้อู่ทอง 13 มีแนวโน้มที่จะปลูกได้ดีในเขตอาศัยน้ำฝนและการที่มีค่าความหวานค่อนข้างสูงเพราะลักษณะเช่นนี้ได้รับอิทธิพลจากพันธุ์แม่ (BC3 ของ *S. spontaneum*) ซึ่งมีความหวานสูง เจริญเติบโตเร็ว และทนแล้ง

อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการทดสอบพันธุ์อ้อยชูดอู่ทองเหล่านี้เพิ่มเติมจากการศึกษาในครั้งนี้ โดยการปลูกมากกว่าหนึ่งปีและการปลูกในหลายพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีในการคัดเลือกพันธุ์อ้อยที่สามารถปรับตัวได้ดีกับสภาพแวดล้อมของภาคนี้ ซึ่งทางบริษัท อีสานเอนเทอร์ไพรส์ จำกัด ได้มีการวางแผนปลูกขยายเพื่อศึกษาพันธุ์อ้อยดังกล่าวอีกอย่างน้อย 2-3 ปี สำหรับการเก็บข้อมูลลักษณะการเจริญเติบโตและผลผลิตพันธุ์เหล่านี้ทั้งในอ้อยต้นฝน (ตุลา) และอ้อยปลายฝน (ตอ) ก่อนที่จะส่งเสริมแก่ชาวไร่ให้มีการปลูกต่อไป

คำขอบคุณ

ทางคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับ อาจารย์อุดม เฝียบวันและคณะวิจัยของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเขต 5 (สุพรรณบุรี) และคุณประมาณ สักกภาวะกรมงคล (ชาวไร่ในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร) เกี่ยวกับเรื่องพันธุ์อ้อยชุดคู่ทอง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมาก รวมถึงความเอื้อเฟื้อในเรื่องต่างๆ ของบริษัท อีสานเอนเทอร์ไพรส์ จำกัด และบริษัท น้ำตาล กุมภวาปี จำกัด ที่ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ธนิต โสภโณดร, ศรีสุดา ทิพย์รักษ์ และชัยโรจน์ วงศ์วิวัฒน์ไชย. 2538. อิทธิพลของภาคตะกอนอ้อยและปุ๋ยที่มีต่ออ้อยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สหคมนักวิชาการอ้อยและน้ำตาลแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- สนั่น จอกลอย. 2535. สถิติเพื่อการวิจัยทางการเกษตร. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสิทธิ์ ใจศิลป์. 2555. แนวทางในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย. เอกสารประกอบคำบรรยายในการประชุมวิชาการอ้อยและน้ำตาลทรายแห่งชาติ ประจำปี 2555. ภาควิชาพืชศาสตร์และทรัพยากรการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสิทธิ์ ใจศิลป์ และจิรวัดณ์ สนิทชน. 2552. การเปรียบเทียบพันธุ์อ้อยลูกผสมชุด มข.1999 ภายใต้เขตนีเวศน์ต่างๆ. รายงานวิจัยประจำปีงบประมาณ 2552. คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. แหล่งข้อมูล: <http://goo.gl/Cli7fP>. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี. 2555. อ้อยลูกผสมชุดคู่ทอง. สถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร. แหล่งข้อมูล: <http://goo.gl/TH8V2H>. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556.
- ศูนย์วิจัยพืชไร่ขอนแก่น. 2555. อ้อยพันธุ์ขอนแก่น 3. สถาบันวิจัยพืชไร่ กรมวิชาการเกษตร. แหล่งข้อมูล: <http://www.doa.go.th/pvp/planttabian/t95> (ขอนแก่น 3). ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556.
- ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมอ้อยและน้ำตาลทราย. 2555. พันธุ์อ้อย. สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม. แหล่งข้อมูล: <http://www.ocsb.go.th/breedcane.asp>. ค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2556.
- Limpinuntana, V. 2001. Physical factors related to agricultural potential and limitations in Northeast Thailand, pp. 3-17. In: Natural resource management issues in the Korat Basin of northeast Thailand: an overview. Proceeding of the Planning Workshop on Eco-regional Approaches to Natural Resource Management in the Korat Basin, Northeast Thailand: Toward Further Research Collaboration, held on 26-29 October 1999, Khon Kaen, Thailand. Los Banos (Philippines): International Rice Research Institute.
- Somphou, I., Vityakon, P., Sriboonlue, V., and Trelo-ges, V. 2004. Characteristics of nutrient leaching in sandy soil of Northeast Thailand. Khon Kaen Agric. 32: 110-119.